

T R I T T I C O A G O S T I N I A N O

(augustinus-triptiek)

voor orgel

opgedragen aan Dorthy de Rooij

"Uit de diepten van de duisternis gaat de wereld een helder licht op, dat flonkert tot op de dag van vandaag." (Sequentiegezing op Augustinus' feestdag). Deze tekst met zijn gregoriaanse melodie is samen met de gebrandschilderde ramen over Augustinus' doop en dood (Ch. Eyck en D. Wildschut) in de Augustijnenkerk te Eindhoven (NL) bron van inspiratie geworden voor dit orgelwerk. De melodie met haar typische tertsgangen rond de open kwintsprong, de tekst met zijn donker-naar-licht gedachte, het doopraam met zijn triniteitsmotief en zijn circulaire grondbewegingen, het raam van Augustinus' heengaan tegen de achtergrond van het tumultueuze Vandalenleger, dat alles vindt zijn weergave in de eigen taal van dit orgelstuk. En door alles heen de centrale gedachte van de Augustinustekst: "Niet Ik zal in u veranderen, maar gij zult in Mij veranderen" (Conf. VII. X. 16). Zo rijst aan het begin uit vaag duister van de sequentie-melodie telkens het Augustinusthema impulsief omhoog, trots stijgend met dezelfde noten als dalend aan 't eind, dezelfde geest, nu gelouterd in de doop. Een gegeven vol triniteitsmotieven in intervallymboliek en driemaal ternaire ritmen, met de stralende reine kwint als het heldere licht in het centrum. Deze gegevens gaan in spiraalvormige lijnen een ontwikkeling aan in snelle wentelingen: de geest, die het leven deelt; totdat alles als in een smeltkroes wordt getransformeerd tot één kernachtige beweging, mengeling van grote en kleine tertsen met opeenstapeling van kwinten. Hieruit blijft één kerngegeven hangen, in zichzelf gekeerd en ingetogen, en wordt dan de centrale lijn, waarboven zich de statige melodie opheft van het hymnische "Magne Pater Augustine" in een buiten zijn eigen melodische lijnen uittredende gedaanteverandering. In de middenstem is nu het Augustinusthema teruggebracht tot zijn innerlijke kern, van bewogenheid tot stilte, in zichzelf gekeerd, een beweging die voortgaat en verstilt, het eeuwige in het tijdelijke, de persoon van Augustinus in het goddelijk triniteitsgegeven. En als in het laatste deel de commotie van het strijdend geweld rond zijn sterfbed tot in deze kern doorklinkt, stijgt daardoorheen weer de melodie "De profundis tenebrarum", de melodie van het licht dat uit de duisternis door alles heen schijnt naar de glorie van de "Stad Gods".